

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย

ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันที่ 6 กรกฎาคม 2550

การปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนา สู่วิถีความพอเพียง

จาก 4 ทศวรรษ
ของการพัฒนา

สู่...การปรับกระบวนการทัศน์ใหม่
แผนฯ 8- แผนฯ 9

หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

- มุ่งให้ความสำคัญ
กับเศรษฐกิจ
- พัฒนาแยกส่วน
รายสาขา

- ปรับวิธีคิด ยึดคนเป็นศูนย์กลาง
- ปรับกระบวนการเป็นแบบบูรณา
การองค์รวม
- มุ่งด้านสังคม พัฒนาคนเชิงความรู้
- มุ่งสร้าง/ขยายการมีส่วนร่วม

วิสัยทัศน์
ประเทศไทย

"สังคมอยู่เย็น
เป็นสุขร่วมกัน"

ใช้ GDP เป็น
เครื่องมือวัดผล
การพัฒนา

ดัชนีวัดผลกระทบการพัฒนา อาทิ
อยู่ดีมีสุข เศรษฐกิจเข้มแข็ง
การพัฒนาที่ยั่งยืน

ดัชนีความอยู่เย็น
เป็นสุขร่วมกัน
ในสังคมไทย

เน้นเป้าหมาย
เชิงปริมาณ

เน้นเป้าหมายเชิงปริมาณ
และคุณภาพ

ไม่เน้นเป้าหมาย
เชิงปริมาณ เน้นคุณภาพ

การเสริมสร้างทุนประเทศไทยสู่ความยั่งยืน

การอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุขระหว่างคนกับคน
ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

✓ หลักธรรมาภิบาล
✓ ในทุกระดับ

ประเทศ

สถาบัน

ชุมชน

ครอบครัว

บุคคล

ทุนทาง
สังคม

- สุขภาวะ
- การศึกษา
- วัฒนธรรม

ทุนทาง
เศรษฐกิจ

- การออม หนี้สิน
- การขยายตัวทางเศรษฐกิจ
- เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

ทุนทาง
ทรัพยากร

- ป่าไม้ ดิน น้ำ
- คุณภาพสิ่งแวดล้อม

ความ
พอประมาณ

การมี
ภูมิคุ้มกัน

ความมี
เหตุผล

ความรอบรู้

คุณธรรม

ความเพียร

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กับ **ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**

- ความสุขเป็นภาวะ
ความสมดุลเกิดจาก
ทุกองค์ประกอบ

- วิธีคิดและสร้างสุข
มองเป็นองค์รวม

- ยึดหลักภูมิสังคม
สะท้อนความ
แตกต่างของ
ความอยู่เย็นเป็น
สุขในแต่ละพื้นที่

- ความสุขมีหลาย
ระดับ เริ่มจาก
บุคคลสู่ครอบครัว
ชุมชน และสังคม

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

ค่านิยมร่วมในการดำรงชีวิต พัฒนาสังคมไทย
ความสมดุลที่เป็นธรรมทุกมิติ
เน้นเชิงคุณค่าของความสุข คุณค่าทางจิตใจ

ระดับ
สังคม/
ประเทศ

ระดับ
ชุมชน

ระดับ
ครอบครัว
ระดับบุคคล

กำหนด
จาก
ปัจจัย
พื้นฐาน
ร่วม
ที่สังคม
ยอมรับ

เศรษฐกิจ
สังคมโดยรวม

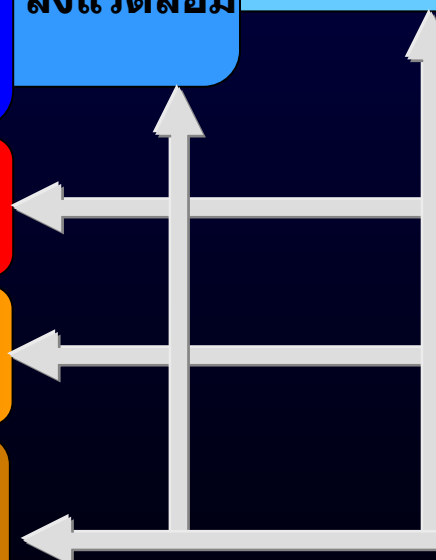
ชุมชน
เข้มแข็ง

ครอบครัว
อบอุ่น

สุขภาวะ
กาย จิต
สติปัญญา

ทรัพยากร
สิ่งแวดล้อม

ธรรมาภิบาล

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

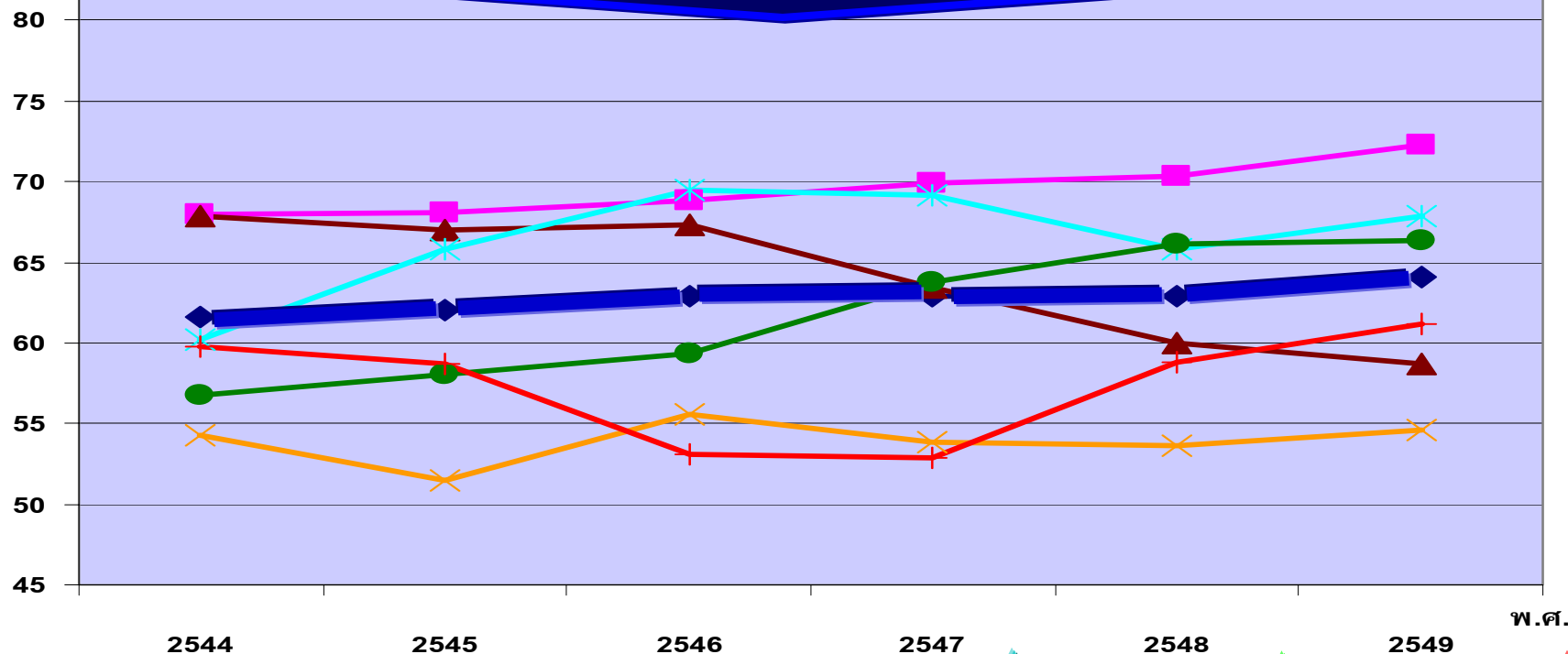
หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็น องค์กรวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีทิศทางที่ดีขึ้น

แต่ยังอยู่ใน **ระดับไม่น่าพอใจ**

ปี 2544 = 61.59 ในปี 2549 = 64.06

พ.ศ.

สุขภาวะ

ครอบครัว
อบอุ่น

ชุมชน
เข้มแข็ง

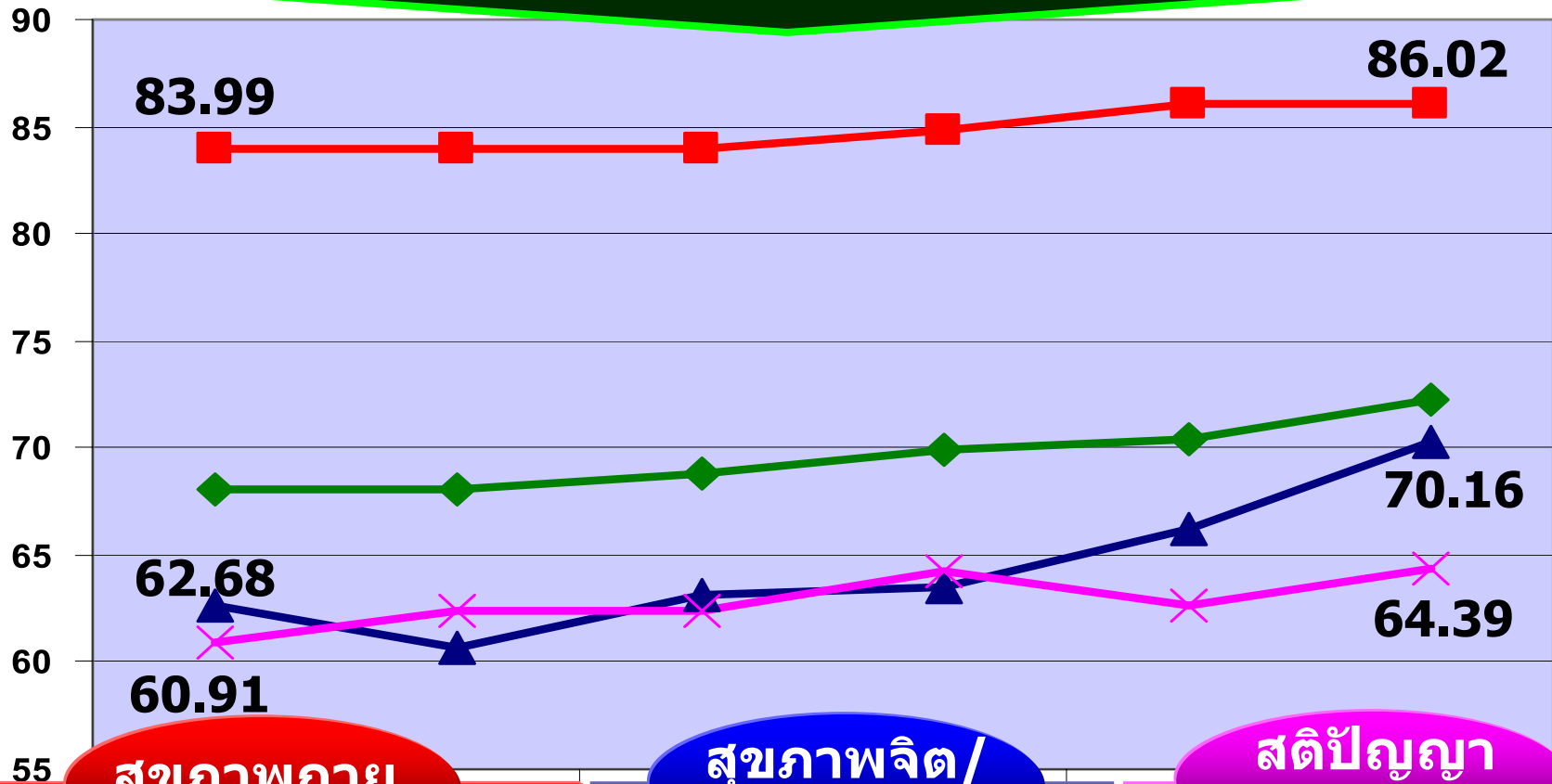
เศรษฐกิจ
เข้มแข็ง

สภาพแวดล้อม
ระบบนิเวศ

สังคม
ประชาธิปไตย
ธรรมาภิบาล

สภาวะคนไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จาก **68.01** (ปี 2544) เป็น **72.27** (ปี 2549)

สุขภาพกาย

สุขภาพกายดีขึ้น เจ็บป่วย
ลดลง อายุยืนยาว

**สุขภาพจิต/
มีคุณธรรม**

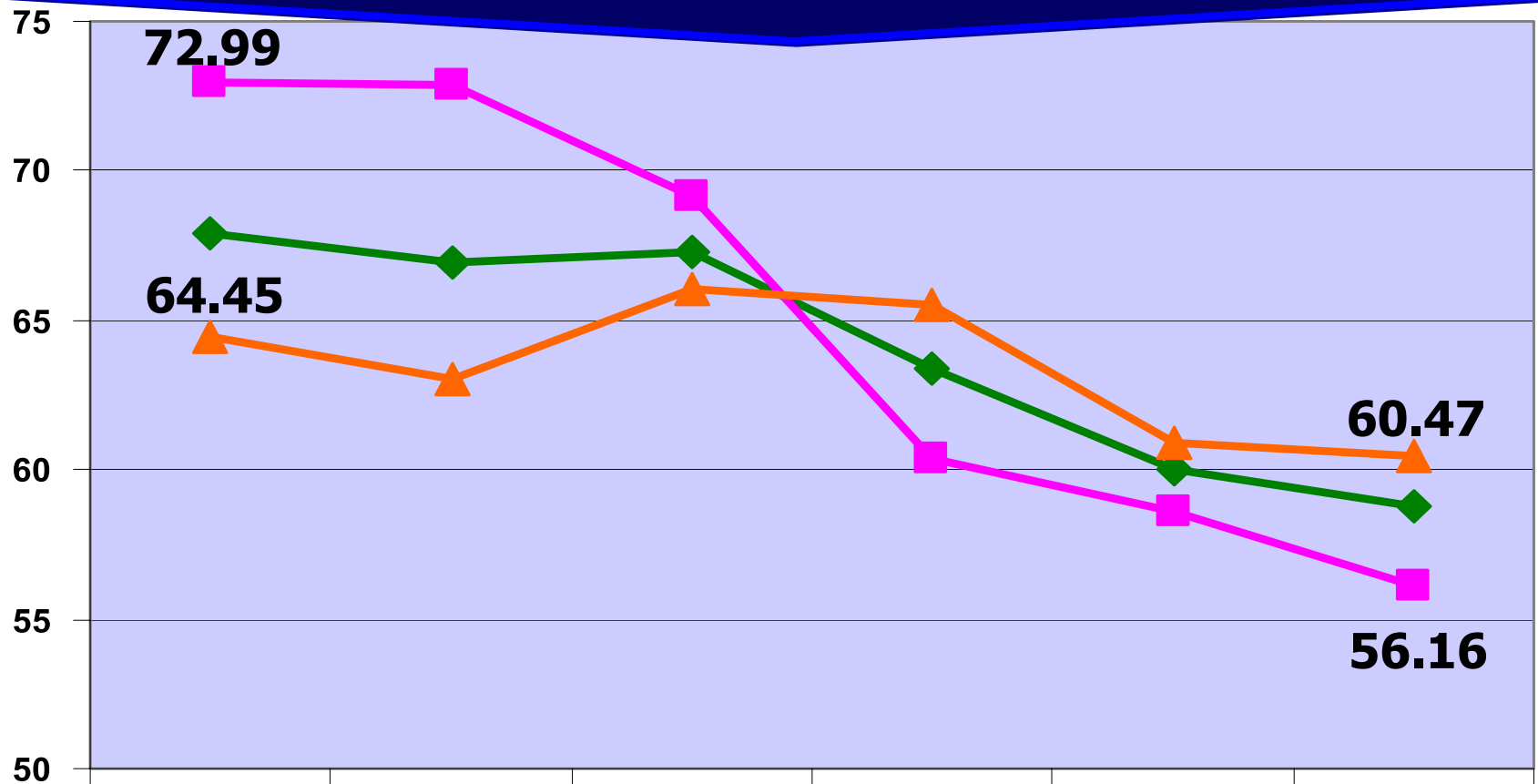
สุขภาพจิตใจดีขึ้น
คุณธรรมจริยธรรม
ลดลงต้องเร่งแก้ไข

**สติปัญญา
ไฟรู้**

การเรียนรู้ที่มี
คุณภาพนำไปสู่การ
คิดเป็นทำเป็นต้อง
เร่งแก้ไข

ความอบอุ่นของครอบครัวไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง

จาก 67.87 (ปี 2544) เป็น 58.75 (ปี 2549)

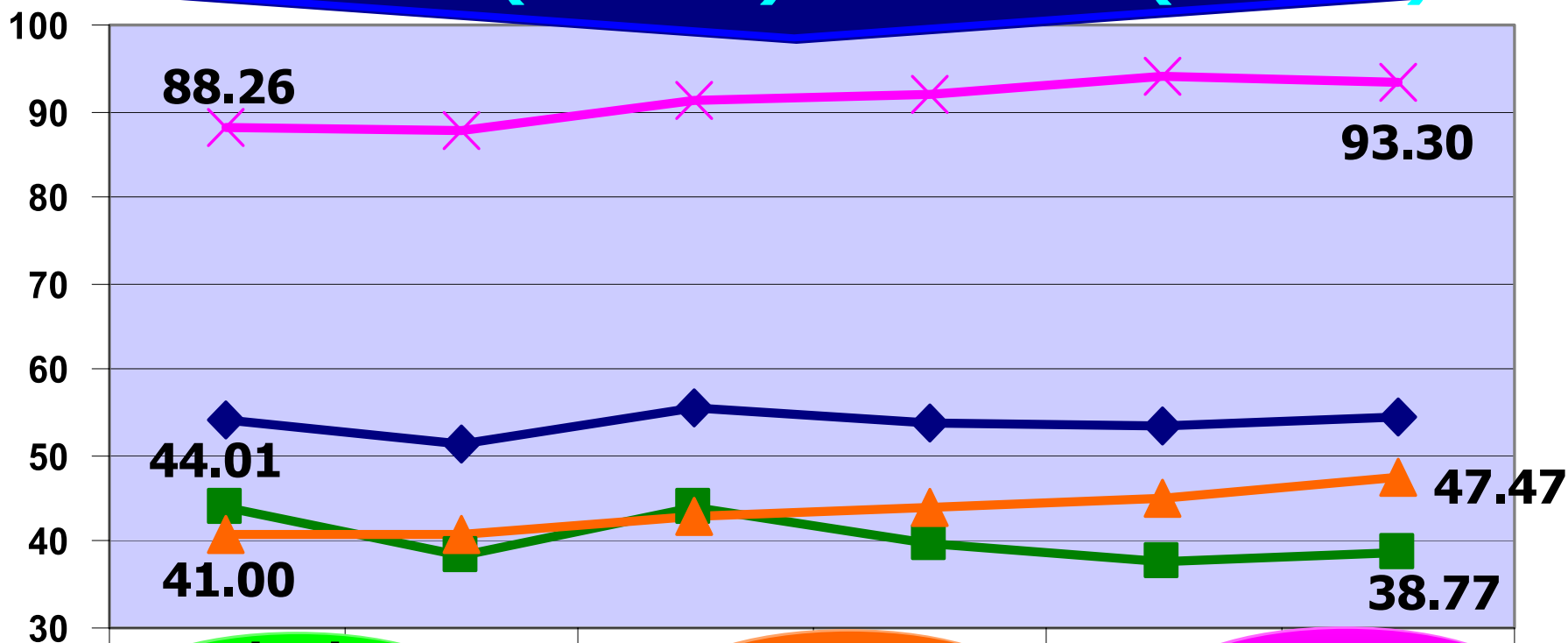
บทบาทหน้าที่ของครอบครัว

มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่
น้อยลงส่งผลให้เด็ก/ผู้สูงอายุถูก
ทอดทิ้ง

สัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส
ถดถอยนำไปสู่การแยกกันอยู่
และหย่าร้างมากขึ้น

ความเข้มแข็งของชุมชนไม่เปลี่ยนแปลงคงอยู่ใน ระดับที่ต้องเร่งแก้ไข จาก 54.32 (ปี 2544) เป็น 54.58 (ปี 2549)

ชุมชน พึ่งตนเองได้

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
ยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่ง
แก้ไข รวมทั้งการจัดการ
ความรู้ในชุมชน

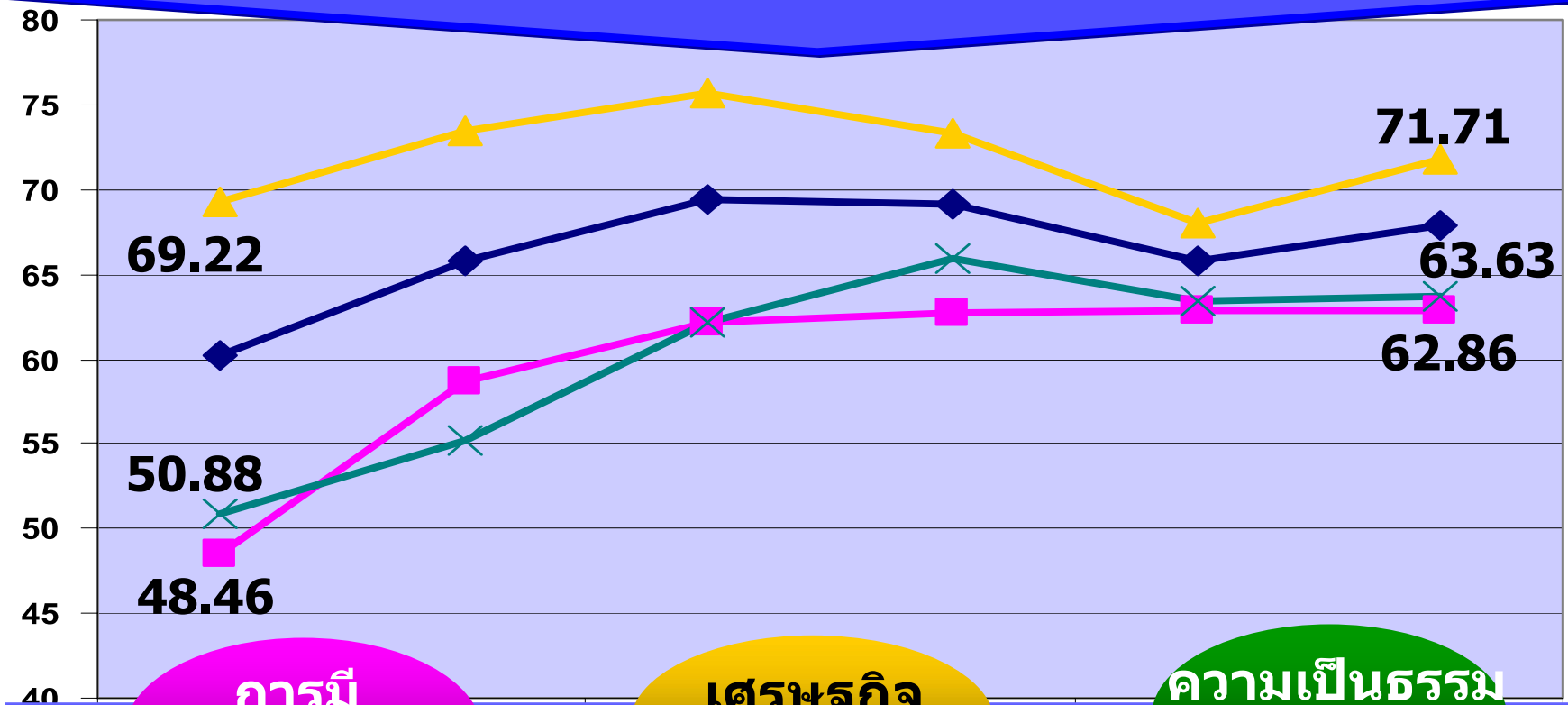
ชุมชน เกื้อกูลกัน

การช่วยเหลือเกื้อกูล
กันยังอยู่ในระดับต่ำ
การจัดสวัสดิการ
ชุมชนไม่ต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมการพัฒนา
มีระดับสูงมากอย่าง
ต่อเนื่อง

ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวเพิ่มขึ้น จาก **60.20** (ปี 2544) เป็น **67.82** (ปี 2549)

**การมี
สัมมาชีพ**

**เศรษฐกิจ
เข้มแข็ง**

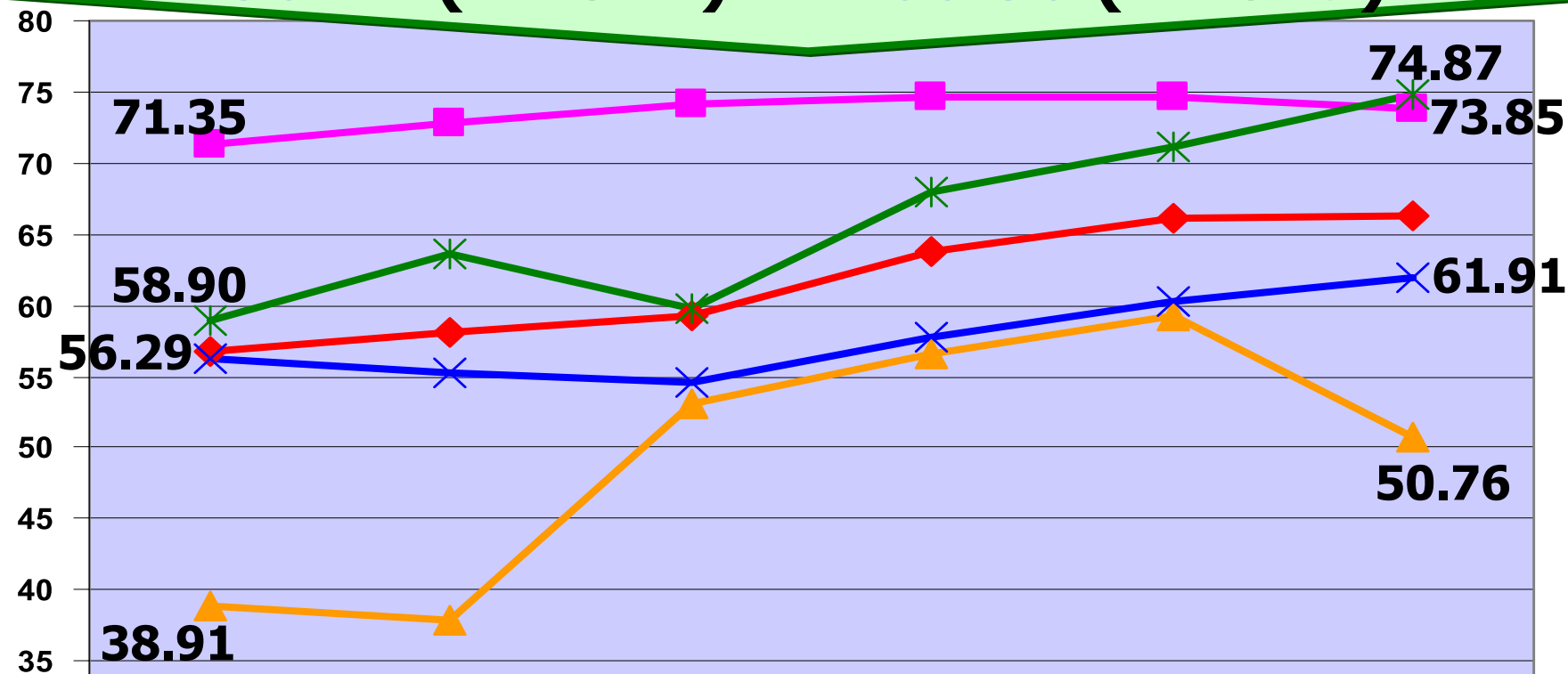
**ความเป็นธรรม
ทางเศรษฐกิจ**

คนไทยมีสัมมาชีพที่มั่นคง
จากการทำงานเพิ่มขึ้น
การว่างงานคลี่คลาย

เศรษฐกิจไทย
เข้มแข็ง/มีภูมิคุ้มกัน
ได้มากขึ้น

ปัญหาการกระจายรายได้
และกระจาย/ผลประโยชน์
เกิดความเหลื่อมล้ำ

สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศปรับตัวดีขึ้นบ้าง แต่ยังต้องดูแลอย่างจริงจัง ค่าดัชนีปรับตัวจาก **56.77 (ปี 2544) เป็น 66.36 (ปี 2549)**

ปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต

ความมั่นคงในที่อยู่อาศัยลดลงแต่เข้าถึงบริการพื้นฐานมากขึ้น

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ยังมีปัญหารุนแรงทางอาชญากรรมและยาเสพติด

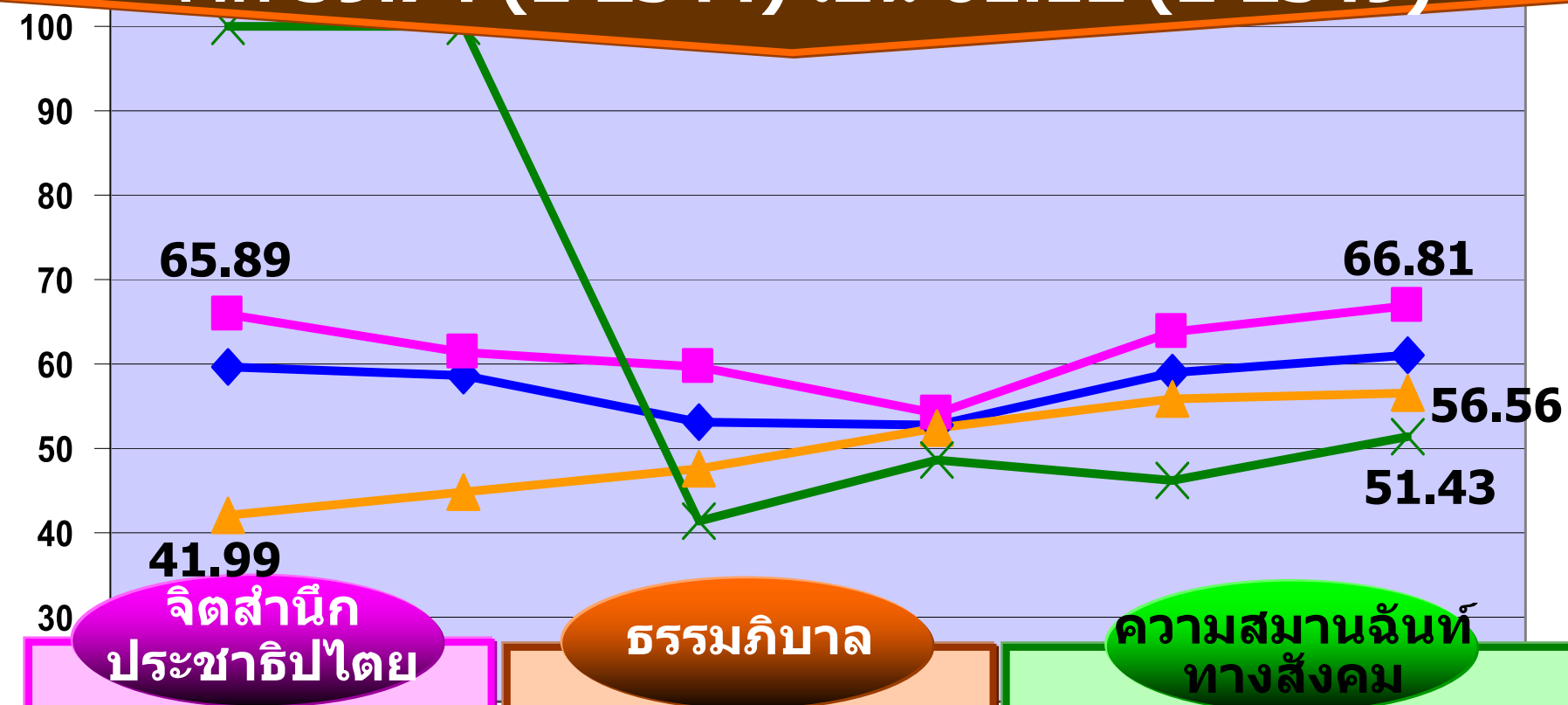
คุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปรับตัวดีขึ้นแต่ยังอยู่ระดับต้องเร่งแก้ไข

ระบบนิเวศสมดุล

ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมีมากขึ้นแต่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

**สังคมไทยมีประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลปรับตัวขึ้น
แต่ยังต้องมีการปรับปรุงอีก ค่าดัชนีเพิ่ม
จาก 59.74 (ปี 2544) เป็น 61.12 (ปี 2549)**

**จิตสำนึก
ประชาธิปไตย**

ตื่นตัวปกป้องสิทธิ
เสรีภาพของคน
สูงขึ้นมีปัญหาการ
เคารพสิทธิผู้อื่น/
กบฏกระเบียบ

ธรรมาภิบาล

มีปัญหาภาพลักษณ์
การคอร์ปชั่น เริ่มมี
กระจายอำนาจสู่
ท้องถิ่นชุมชน

**ความสมานฉันท์
ทางสังคม**

ความสมานฉันท์ของคนใน
ชาติเป็นปัญหาอย่างมาก
มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะที่ตองดำเนินการโดยเร่งด่วน

1

ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม

- ☐ เร่งพัฒนาจิตสำนึกในคุณธรรม
- ☐ ผลักดันทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อน
- ☐ ใช้บทบาท "บวร" เป็นแกนกลางพัฒนาจิตใจ

2

พัฒนาเด็ก เยาวชน
ขยายโอกาสการ
เข้าถึงบริการสังคม

- ☐ ปลุกฝังทัศนคติให้เด็กเยาวชนมีสำนึกในคุณค่าความดีงาม มีศีลธรรม
- ☐ เฝ้าระวังความประพฤติห่างไกลอบายมุข/ดูแลผู้สูงอายุ

3

ป้องกันแก้ไข
อาชญากรรม ยาเสพติด

- ☐ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
- ☐ สกัดกันทำลายโครงสร้างเครือข่ายยาเสพติด

4

พัฒนาคุณภาพ
มาตรฐานการศึกษา

- ☐ พัฒนาหลักสูตร/ฝึกให้คิดวิเคราะห์
- ☐ จัดระบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภูมิสังคม นำไปสู่การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน (ต่อ)

5 **สร้างการเรียนรู้
ความมั่นคงของ
เศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่น**

- ☐ ส่งเสริมกระบวนการจัดการองค์ความ
ชุมชน
- ☐ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชน/
ระบบสหกรณ์บนพื้นฐานความเข้มแข็ง
พึ่งพาตนเอง

6 **เสริมสร้างธรรมาภิบาล
กระจายอำนาจให้
ท้องถิ่น**

- ☐ เพิ่มประสิทธิภาพกลไก ตรวจสอบ/
สร้างวัฒนธรรมสันติวิธี
- ☐ แบ่งบทบาทภารกิจส่วนกลาง ส่วน
ท้องถิ่นที่ชัดเจน ขยายฐานรายได้ให้
อปท. พึ่งตนเองได้

7 **ควบคุมมลพิษ
จากแหล่งผลิต**

- ☐ พัฒนาระบบการผลิตให้ได้
มาตรฐานไม่ก่อมลพิษ
- ☐ ลดปริมาณของเสียจากแหล่งกำเนิด
- ☐ รณรงค์/ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การ
บริโภค

ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการระยะต่อไป

การเสริมสร้างสุข
ภาวะของคนใน
ชุมชนและสังคม

ควบคุมมลพิษ
จากแหล่งผลิต
อย่างเข้มงวด

ส่งเสริม
ให้ทุกภาค
ส่วนของ
สังคม
ตระหนัก
ถึงสิทธิ
หน้าที่
ความ
รับผิดชอบ
ในฐานะ
พลเมือง
ไทย

การเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของชุมชน
ให้สามารถพึ่งตนเอง
ได้อย่างยั่งยืน

ปรับกระบวนการทัศน์
และการจัดการทุน
ทางทรัพยากร
อย่างยั่งยืน

เสริมสร้างระบบ
เศรษฐกิจให้มี
คุณภาพและ
เป็นธรรม

การเสริมสร้างความ
मानฉันทใน
สังคมไทย